

جوپار

نام استان: کرمان
فاصله تا نزدیکترین نقطه: کرمان ۲۶ کیلومتر
وجه تسمیه:

- ۱ - جوپار مخفف جوپار است که بعلت داشتن دو قنات که یکی موسوم به گوهر ریز و دیگری کوثر ریز می باشد بهمین علت نام آنرا جوپار نهاده اند که به تخفیف جوپار شده است.
- ۲ - جوپار در قبلاً جوپای بوده است که از دو قسمت جو به معنی نهر و پای به معنی دامنه است و بعلت جاری شدن قنات ما در این منطقه به جوپای و سپس جوپار شهرت یافته است.

جویمند

نام استان: خراسان
وجه تسمیه:

- ۱ - مند افاده معنی خداوندی و صاحبی نماید همچون خردمند و دانشمند، جویمند هم بمعنی دارای جوی می باشد زیرا عمیق ترین قنات خراسان در این شهرستان واقع است.

جهرم

نام استان:	فارس	نام قدیم:	گهرم
طول جغرافیائی:	۵۳ درجه و ۳۴ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۲۸ درجه و ۳۳ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۹۸۵ متر	وسعت:	۵۶۱۶ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	شیراز ۱۹۳ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱ - جهرم به معنای جای گرم است. جهرم معرب گهرم می باشد، علت این نامگذاری را آب و هوای گرم آن ذکر کرده اند.

چالوس

نام استان: مازندران
فاصله تا نزدیکترین نقطه: ساری ۱۶۸ کیلومتر
طول جغرافیایی: ۵۱ درجه و ۲۵ دقیقه عرض جغرافیایی: ۳۶ درجه و ۳۹ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۲۱ - متر
وجه تسمیه:

۱ - چالوس نام دختری بوده بسیار زیبا و مشهور و محبوب که دارای دل‌بستگی فراوان بوده که در شهرهای دور و نزدیک زندگی می‌کردند تکرار نام این دختر سبب شده که به تدریج نام چالوس به این منطقه داده است.

۲ - چالوس را بومیان چالس مگویند که احتمالاً از چاله گرفته شده است زیرا شهر چالوس در دشت و در کم‌ارتفاعترین نقطه منطقه قرار دارد.

چاه‌بهار

نام استان: سیستان و بلوچستان
وسعت: ۲۹۶۵۵ کیلومتر مربع
طول جغرافیایی: ۶۰ درجه و ۳۷ دقیقه عرض جغرافیایی: ۲۵ درجه و ۱۷ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۷ متر
فاصله تا نزدیکترین نقطه: زاهدان ۷۶۱ کیلومتر
وجه تسمیه:

۱ - نام اصلی آن چهار بهار بوده که بعدها به چاه بهار تغییر داده شده است. علت را این صورت عنوان کرده‌اند که در این محل هر چهار فصل سال مانند بهار است لذا به آن چهار بهار گفته‌اند.

۲ - عده‌ای نیز می‌گویند به علت اینکه آب و هوای این منطقه نسبت به سایر بنادر جنوبی سالمتر و معتدلتر است به آن چهار بهار و سپس چاه‌بهار گفته‌اند.

۳ - به علت نزدیکی چاه بهار به مدار رأس السرطان تغییرات آب و هوا چندان در آن محسوس نمی‌باشد لذا به آن چهار بهار و سپس بصورت خلاصه چاه‌بهار گفته‌اند.

چرام

نام استان: کهگیلویه و بویر احمد
وجه تسمیه:

۱ - از ریشه چرا و چرانیدن است و بخاطر وجود منطقه مرتفع و مراتع پر آب و علف به این نام خوانده شده است.

چغالوندی

نام استان: لرستان   فاصله تا نزدیکترین نقطه: خرم آباد ۴۳ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱ - چغال همان شغال است در زبان محلی منطقه و بعلت تعداد زیاد شغال در منطقه به این نام خوانده شده است.

چگنی

نام استان: لرستان «ایل و منطقه‌ای است در لرستان»

وجه تسمیه:

۱ - از ایلات و مناطق مهم لرستان محسوب می‌گردد. وجود طایفه چگن در این منطقه که نام خود را از شخصی به همین نام گرفته‌اند در منطقه باعث گردید تا برکل منطقه اطلاق نمایند.

چم

وجه تسمیه:

۱ - چم در زبان لری به معنی پل است و در مناطق مرکزی و غرب کشور مناطق بیشماری به نام چم معروف می‌باشد. می‌توان گفت کلیه محله‌های عبور از رودخانه را چم می‌نامیدند.

چهارآسیاب

نام استان: خوزستان   فاصله تا نزدیکترین نقطه: بهبهان ۱۱ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱ - بعلت وجود چهارآسیاب در نزدیکی این روستا به نام چهارآسیاب معروف شده است.

خارک

نام استان: بوشهر
 وسعت: $۸/۵ \times ۳/۵$ کیلومتر مربع
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۸۷ متر
 فاصله تازدیدترین نقطه: بوشهر ۶۵ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱- همان خارک است که نوعی خرما می باشد - به خرما از زمانی که بر سر نخل قابل خوردن باشد خارک می گویند.
- ۲- خارک تغییر یافته خار به معنی سنگ است که در مقابل صخره عربی بکار می رود و به علت وجود زمین سفت و صخره ای این جزیره به آن اطلاق می شد.
- ۳- ابتدا نام این جزیره خارج بوده که به معنی بیرون است و علت هم این بوده که از فارس بیرون بوده و تابع استان فارس نیز بوده و سپس خارج به فارسی خارک گشته است.

خدابنده

نام استان: زنجان
 نام قدیم: قیدار
 طول جغرافیائی: ۴۸ درجه و ۳۵ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۶ دقیقه و ۷ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۲۰۰۰ متر
 وسعت: ۴۸۰۰ کیلومتر مربع
 فاصله تازدیدترین نقطه: زنجان ۷۵ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱- قیدار نام آرامگاه پیامبری است در این شهر که به احترام وجود این آرامگاه نام فوق را به منطقه داده اند.
- ۲- خدابنده لقب سلطان محمد الحایتی حاکم مغل بوده که با دستور وی به همت کارگزاران او این منطقه آباد گشته است لذا به نام وی منطقه را خدابنده نام گذاشته اند.

خراسان

نام استان: خراسان

وجه تسمیه:

- ۱ - خراسان همان خورآیان زبان پهلوی است که به معنی مشرق است و چون این منطقه در شرق ایران بوده به آن خورآیان و سپس خورآسان نام داده‌اند.
- ۲ - به معنی جایی است که خورشید از آنجا سرزند و چون ایرانیان نماز نیایش خود را بسوی نور و آفتاب انجام می‌دادند به آن خورآسان یا خراسان گفته‌اند.

خرگرد

نام استان: خراسان

وجه تسمیه:

- ۱ - از دو کلمه خربه معنای بزرگ و گرد به معنای شهر و آبادی است که جمعاً بمعنای شهر بزرگ است.

خرم آباد

نام استان:	لرستان	نام قدیم قدیم:	شاهپور خواست
طول جغرافیائی:	۴۸ درجه و ۲۱ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۳ درجه و ۳۲ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۲۰۰ متر	وسعت:	۱۸۰۸۵ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	تهران ۴۹۱ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱ - از دو کلمه خرم و آباد تشکیل می‌گردد. هدف رساندن این نکته است که شهری است معمور و آباد و زنده زیرا ضمن اینکه دارای باغ و بستان است مسکون و معمور نیز می‌باشد.

خرمشهر

نام استان:	خوزستان	نام قدیم:	بیان - محمره
طول جغرافیائی:	۴۸ درجه و ۱۱ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۰ درجه و ۲۶ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۳ متر	وسعت:	۱۸۵۴ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	اهواز ۱۲۹ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱- نام بیان از رودخانه‌ای به همین نام که به آن نهر بیان گفته می‌شده است اخذ شده بود.
- ۲- محمره به معنی سرخ و علت نام‌گذاری این شهر به محمره وجود آب رودخانه کارون است که به همراه خود رسوبات رسی آورده لذا به نظر می‌رسد که آب آن سرخ می‌باشد.
- ۳- خرمشهر از دو جزء خرم + شهر تشکیل می‌گردد که حکایت از آبادی شهر و سرسبزی آن است. علت نامگذاری این شهر به خرمشهر ضمن زیبایی آن بخاطر نخلستانهای اطراف آن که چهره شهر را سبز نگه داشته است باعث گردید در سال ۱۳۱۶ نام شهر از محمره به خرمشهر تغییر یابد.
- ۴- می‌گویند کلمه محمره تغییر و تحریف شده کلمه مهمان راه بوده است.
- ۵- نام محمره را تحریف شده ماء حمره یعنی آب سرخ می‌دانند.
- ۶- می‌گویند در گذشته‌های دور در این شهر برنج کاشت شده است و برنج حاصله سرخ رنگ بوده است.

خسروآباد

نام استان:	خوزستان	نام قدیم:	خرزل آباد
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	آبادان ۲۴ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱- این شهرک در سال ۱۳۰۶ هجری قمری ایجاد شده و چون کاخ شیخ خرزل حاکم وقت خوزستان در آن محل بوده به خرزل آباد معروف شده است. شیخ خرزل در توسعه و آبادانی این محل نقش بسزایی داشته است.
- ۲- در سال ۱۳۱۴ نام خرزل آباد به خسرو آباد تغییر داده شده است.

خشت

نام استان: خراسان
فاصله تا نزدیکترین نقطه: مشهد ۱۲۷ کیلومتر
وجه تسمیه:

- ۱- در خراسان آجر را اعم از پخته و خام خشت می‌گویند و چون تمام بناهای این روستا از خشت ساخته شده است به آن خشت می‌گویند.
- ۲- می‌گویند بعلت اینکه اولین بار خشت در این روستا تولید شده است به این محل نام خشت داده‌اند.

خضرآباد

نام استان: یزد
فاصله تا نزدیکترین نقطه: یزد ۴۸ کیلومتر
وجه تسمیه:

- ۱- این آبادی را از بناهای خاندان خضر شاهی یزد در قرون هشتم و نهم هجری می‌دانند لذا به نام این خاندان خضرآباد نامیده‌اند.

خلخال

نام استان: اردبیل
نام قدیم: هر و آباد
طول جغرافیائی: ۴۸ درجه و ۳۱ دقیقه
عرض جغرافیائی: ۳۷ درجه و ۳۸ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۷۵۰ متر
فاصله تا نزدیکترین نقطه: اردبیل ۱۱۶ کیلومتر
وجه تسمیه:

- ۱- در لغت به معنی زیورآلات زنانه که پهای می‌بندند و چون زنان در گذشته در این منطقه به پای خود زیورآلات می‌بستند به این نام معروف شده است.
- ۲- بعلت وجود مناظر زیبا و تصاویر گوناگون و تنوع رنگ خال‌خال و بمرور زمان خلخال گفتند.

خمین

نام استان:	مرکزی	نام قدیم:	کمره
طول جغرافیائی:	۵۰ درجه و ۳ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۳ درجه و ۳۸ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۸۱۵ متر	وسعت:	۲۰۲۵ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	اراک ۶۵ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

۱- بانی شهر را شهریانو نامی دختر موبد موبدان گفته‌اند که آنرا خمی هن نام داده است.

۲- خمین واژه‌ای است مرکب و اوستای پهلوی که در ابتدا بصورت هومین بوده که بتدریج بشکل امروزی درآمده است هوبه معنی خوب و درست و مناسب و میهن به معنی جایگاه و مکان است لذا معنی لغوی آن سرزمین و جایگاه خوب است.

خمینی شهر

نام استان:	اصفهان	نام قدیم:	همایونشهر - سده
طول جغرافیائی:	۵۱ درجه و ۳۲ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۲ درجه و ۴۱ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۵۹۵ متر	وسعت:	۲۹۲ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	اصفهان ۱۶ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

۱- علت نامگذاری سده بر این شهر را می‌گویند که محل برگزاری جشنهای سده و آتش قبل از اسلام است.

۲- همایون شهر به معنی شهر مبارک و شهر خجسته که الهام گرفته از همان کلمه سده است.

۳- پس از انقلاب اسلامی نام شهر به خمینی شهر تغییر یافت.

خوانسار

نام استان: اصفهان
 طول جغرافیائی: ۵۰ درجه و ۱۹ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۳ درجه و ۱۳ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۲۲۵۰ متر
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: اصفهان ۱۶۱ کیلومتر
 وسعت: ۹۲۲ کیلومتر مربع
 وجه تسمیه:

۱- از کلمه خوان به معنی چشمه گرفته شده است و به معنی سرچشمه می باشد.

خور و بیابانک

نام استان: اصفهان
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: نائین ۲۷۹ کیلومتر
 وجه تسمیه:

۱- خور به معنی پیشرفتگی آب دریا در خشکی است در زمانهای قدیم که دریاچه ساوه فلات مرکزی ایران را گرفته بوده است در این منطقه خور ایجاد شده بوده و بعلمت اینکه در اطراف این خور صحرای بی آب و علف و دشت لم یزرع کوچکی وجود داشته به خور و بیابانک نامیده شده است.

خور موسی

نام استان: خوزستان
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: ماهشهر ۱۵ کیلومتر
 وجه تسمیه:

۱- پیشرفتگی آب دریا در خشکی را خور می نامند و می گویند که بعلمت زندگی کردن ناخدایی به نام موسی در کنار این خور به نام وی معروف شده است.

خور موج

نام استان:	بوشهر	وسعت:	۵۳۴۶ کیلومتر مربع
طول جغرافیائی:	۵۱ درجه و ۲۲ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۲۸ درجه و ۳۹ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۶۰ متر	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	بوشهر ۸۰ کیلومتر
وجه تسمیه:			

۱- پیشرفتگی آب دریا در خشکی را خور می‌نامند و نام خورموج به سبب وجود خور در منطقه که دارای موج و امواج دائمی است به این محل داده شده است.

خوزان

نام استان:	اصفهان	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	خمینی شهر ۱۵ کیلومتر
وجه تسمیه:			

۱- بنای این محل را به خوزان پهلوان ایرانی و از گماشتگان کیخسرو نسبت می‌دهند لذا به نام وی خوزان لقب داده‌اند.

خوزستان

نام استان: خوزستان

وجه تسمیه:

۱- خوزان پهلوان افسانه‌ای ایران دربار کیخسرو را از این منطقه می‌دانند لذا به نام وی این محل را خوزستان نامیده‌اند.

۲- خوز به معنی شکر است و خوزستان به معنی محل کشت یا تولید شکر است علت را وجود کشتزارهای نیشکر در این منطقه می‌دانند.

۳- این منطقه را محل زندگی خوزیان می‌دانند.

۴- محل زندگی هوزیان می‌باشد که به هوجستان و اجار در زبان پهلوی نامیده می‌شده است که بعدها به صورت خوزستان بازار درآمده است.

خوسف

نام استان: خراسان

فاصله تا نزدیکترین نقطه: بیرجند ۴۰ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱- خوسف به معنی گودی و پستی است چون این شهر در گودی و پستی قرار دارد به آن خوسف

می گویند.

خوی

نام استان:

آذربایجان غربی

وسعت:

۵۲۵۰ کیلومتر مربع

طول جغرافیائی:

۴۴ درجه و ۵۸ دقیقه

عرض جغرافیائی:

۳۸ درجه و ۳۳ دقیقه

ارتفاع از سطح دریا:

۱۱۸۰ متر

فاصله تا نزدیکترین نقطه: اورمیه ۱۳۴ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱- خوی کلمه‌ای است کردی به معنی نمک که بدلیل قرارگرفتن برکناره‌های دریاچه اورمیه به این شهر

اطلاق شده است.

۲- نام قدیم آن خیوه بوده است و اصطلاحی است ارمنی که به مناطق نزدیک باتلاق و دریاچه گفته

می شود.

۳- می گویند در گذشته این شهر دارای معادن فراوان نمک بوده لذا به آن خوی گفته می شده است.

خزرآباد

نام استان:

مازندران

نام قدیم: فرح آباد

فاصله تا نزدیکترین نقطه: ساری ۳۰ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱- بعلت وجود باغهای دلگشا و قصرهای عالی و منظره‌های زیبا که در این مکان وجود دارد آنرا فرح آباد

یا سرای شادمانی نامیده‌اند.

۲- پس از انقلاب به خزرآباد تغییر نام داده‌است زیرا باعث آبادانی این منطقه دریای خزر بوده است.

خورمیز

نام استان: یزد

وجه تسمیه:

۱- اصل آن هرمیز بوده که از بناهای هرمز ساسانی است لذا منسوب به وی هرمیز نامیده شده است.

خداآفرین

نام استان: آذربایجان شرقی

فاصله تانزدیکترین نقطه: اهر ۱۴۶ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱- درگذشته بعلت وجود رودخانه ارس ارتباط دوطرف رودخانه مشکل بوده است و هر زمان که پل می‌زدند بر اثر شدت آب پل احداث نمی‌گردید. بر اثر باران و سیلاب شدید سنگهایی از کوه جدا شده و در وسط رودخانه جای گرفت و لذا از این سنگها بعنوان پایه پل استفاده کرده و پل احداث گردید، بهمین لحاظ به آن خداآفرید گفته‌اند و بمرور زمان به خداآفرین تغییر نام داده است.

خزر

نام قدیم: طبرستان - مازندران

وسعت: ۴۲۴۲۰۰ کیلومتر مربع

وجه تسمیه:

۱- دریاچه خزر نام خود را از اقوامی که در شمال این دریاچه ساکن بوده‌اند گرفته است شهر خزران نیز مؤید این مطلب است.

۲- مازندران بعلت همجوار بودن اقوام مزن با این دریاچه و منطقه بدین نام خوانده شده است.

۳- طبرستان بعلت اسکان یافتن قوم تپورها به آن تپورستان و سپس طبرستان گفته‌اند.

۴- طبرستان را بعلت وجود مردمان هیزم‌شکن در جنگلها که از طبر استفاده می‌کردند به این منطقه نام

داده‌اند.

داراب

نام استان:	فارس	نام قدیم:	دارابگرد
طول جغرافیائی:	۵۴ درجه و ۳۴ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۲۸ درجه و ۴۶ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۱۵۰ متر	وسعت:	۱۲۶۱۰ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	شیراز ۲۸۳ کیلومتر		

وجه تسمیه:

- ۱- بنای شهر را به دارابن بهمن نسبت می دهند لذا شهر را به نام وی داراگرد گفته اند.
- ۲- کلمه دار در فارسی بمعنی پرورنده است پس داراب یعنی پرورنده آب علت نامگذاری این شهر بدین نام بعلت فراوانی چشمه های آب گوارا و رودخانه های بسیار می باشد.
- ۳- از بناهای داریوش هخامنشی است و لذا آنرا ملقب به داریوش دارا نام نهادند.

دامغان

نام استان:	سمنان	نام قدیم:	صد دروازه
طول جغرافیائی:	۵۴ درجه و ۲۰ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۶ درجه و ۹ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۱۷۰ متر	وسعت:	۱۱۴۲۹ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	سمنان ۱۱۱ کیلومتر		

وجه تسمیه:

- ۱- در اصل ده مغان بوده و بعلت کثرت استعمال ه از میان رفته و کم کم الف بجای آن آورده شده است. ده مغان به مکانی گفته می شود که مغان در آن زندگی می کرده اند.
- ۲- ده مغان مکانی است که روحانیون زرتشتی باعث عمران و آبادی آن شده اند.

درگز

نام استان:	خراسان	نام قدیم:	ایبورد - خاوران
طول جغرافیائی:	۵۹ درجه و ۹ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۷ درجه و ۲۸ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۴۸۰ متر	وسعت:	۳۹۲۴ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	مشهد ۲۷۰ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱ - خاوران از واژه خاور گرفته شده است و خاور به مشرق گفته می‌شده است.
- ۲ - چون درخت گز در این ناحیه فراوان بوده لذا آنرا بدین نام نامیده‌اند. درگز مخفف درخت گز است.
- ۳ - ایبورد تغییر یافته نام باورد است و باورد نیز خود از کلمه پاورت که کلمه‌ای است پهلوی و از قوم پارت یعنی قوم ساکن این منطقه گرفته شده است.
- ۴ - پاورد را نام بنیان‌گذار این شهر می‌دانند این شخص را پاوردین گودرز گفته‌اند.

دره شهر

نام استان:	ایلام	نام قدیم:	سیمره
طول جغرافیائی:	۴۷ درجه و ۲۴ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۳ درجه و ۹ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۷۰۰ متر	وسعت:	۳۸۸۵ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	ایلام ۱۴۵ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱ - سیمره نام زنی عرب بوده و دندانی داشت برآمده تر از سایر دندانها، لشگریان اسلام هنگام عبور از کوهی که در کرمانشاه واقع است به علت قلل مرتفع و برآمده آنرا به نام سن سیمره نامیدند و بعداً سیمره نیز به همین نام موسوم شده است.
- ۲ - نام این محل دارا شهر بوده است یعنی شهری که دارا ساخته است به مرور زمان دارا شهر به دره شهر تغییر یافته است.
- ۳ - علت نامگذاری شهر را به خاطر احداث شهر در درون دره‌های کوهستانهای مرتفع می‌دانند و بدین لحاظ به آن دره شهر گفته‌اند.

دزفول

نام استان:	خوزستان	نام قدیم:	دژپل
طول جغرافیائی:	۴۸ درجه و ۲۴ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۲ درجه و ۲۴ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۴۳ متر	وسعت:	۸۰۴۰ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	اهواز ۱۶۱ کیلومتر		

وجه تسمیه:

- ۱- نام شهر از رودخانه دز مشتق شده و رودخانه نام خود را از قلعه‌ای طبیعی که در سی کیلومتری شمال شهر فعلی قرار دارد گرفته است و دزفول معرب دزپول یا همان دزپل است که به معنی پل کنار دز می‌باشد.
- ۲- دزفول تغییر یافته کلمه دژپل می‌باشد که به معنی قلعه کنار پل بوده است و نام خود را از قلعه حفاظتی کنار پل ارتباطی بین اندامش و روناش گرفته است. محله قلعه امروز نیز در کنار پل قرار دارد و مؤید همین نکته است.

دستگرد

نام استان:	چهارمحال بختیاری	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	شهرکرد ۳۱ کیلومتر
------------	------------------	--------------------------	-------------------

وجه تسمیه:

- ۱- دستگرد تغییر یافته دشت گرد یعنی شهری که در دشت ساخته شده می‌باشد.
- ۲- به معنی آتشدان قریه و یا محل مرکزی قراء اطراف که به لغت آنرا دستگرد نیز می‌باشد.

دشت ارژن

نام استان:	فارس	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	شیراز ۶۶ کیلومتر
------------	------	--------------------------	------------------

وجه تسمیه:

- ۱- این اصطلاح به علت وفور درختان ارژن که همان بادام کوهی است به این منطقه اطلاق می‌شود.
- ۲- ارژن به معنی نقاش است و به علت سرسبزی و خرمی منطقه و زیبایی آن به ارژن یا نقاش تعبیر شده است زیرا کتاب نقاشی مانی را به نام ارژنگ گفته‌اند.

دشت مرغاب

نام استان: فارس

وجه تسمیه:

۱ - به علت اینکه در این دشت اردکهای وحشی و سایر مرغهای آبی زیاد وجود دارند آنرا به این نام خوانده‌اند.

دلفان

نام استان:

لرستان

ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۸۰۰ متر

طول جغرافیائی:

۴۷ درجه و ۵۸ دقیقه

عرض جغرافیائی:

۳۴ درجه و ۵ دقیقه

فاصله تا نزدیکترین نقطه:

خرم آباد ۹۲ کیلومتر

وجه تسمیه:

۱ - دلفان نام مردی نپاوندی الاصل می‌باشد که در جنگی اسیر گشته و پس از فرار از زندان به لرستان پناهنده شده و این ناحیه را خریداری نموده است و به نام بانی این منطقه و معمر آن دلفان نام داده‌اند.

دلیجان

نام استان:

مرکزی

فاصله تا نزدیکترین نقطه:

اراک ۱۴۲ کیلومتر

طول جغرافیائی:

۵۰ درجه و ۴۱ دقیقه

عرض جغرافیائی:

۳۳ درجه و ۵۹ دقیقه

ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۵۳۰ متر

وسعت:

۱۵۸۱ کیلومتر مربع

وجه تسمیه:

۱ - به علت قرار گرفتن این محل بر مسیر گاریها و اراهه و درشکه‌ها که در قدیم به آنها دلیجان می‌گفتند که در آن محل وسایل خود را تعمیر می‌کردند نام آنرا دلیجان گذاشته‌اند. همین امر نیز سبب آبادانی آن شده است.

دماوند

نام استان: تهران
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: تهران ۹۵ کیلومتر
 طول جغرافیائی: ۵۲ درجه و ۴ دقیقه عرض جغرافیائی: ۳۵ درجه و ۴۳ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۹۶۰ متر وسعت: ۴۰۷۹ کیلومتر مربع
 وجه تسمیه:

۱ - دماوند مرکب از دو جزء می باشد جزء اول دما به ضم اول به معنی پشت و جزء دوم که وند باشد پسوند مکان بوده و به معنی نهادن و واقع شدن و ایستادن است پس دماوند شهر یا آبادی یا قلعه ایستاده در دنبال و پشت را معنی می دهد و می توان گفت که در نامگذاری اینجا را نسبت به شهر ری میزان گرفته اند و بدین علت آنرا دماوند نامیده اند.

۲ - دماوند به معنی همان پشت و یا قلعه ایستاده در دنبال و به این علت که آنرا ناحیه آخر ماد دانسته اند نام داده اند.

۳ - دماوند از دو جزء دما به معنی گرما و وند به معنی مکان یا محل است که به معنی مکان و محل گرم است که به علت وجود چشمه های آبگرم منطقه به این نام خوانده شده است.

دورود

نام استان: لرستان
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: خرم آباد ۸۶ کیلومتر
 طول جغرافیائی: ۴۹ درجه و ۴ دقیقه عرض جغرافیائی: ۳۳ درجه و ۲۸ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۴۵۰ متر
 وجه تسمیه:

۱ - به علت وجود دو رودخانه در منطقه که در نزدیکی شهر قرار دارند به آن دورود گفته شده است.

دهلران

نام استان: ایلام
 طول جغرافیائی: ۴۷ درجه و ۱۰ دقیقه عرض جغرافیائی: ۳۲ درجه و ۴۱ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۲۱۵ متر
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: ایلام ۲۲۸ کیلومتر
 وسعت: ۶۶۷۴ کیلومتر مربع
 وجه تسمیه:

- ۱- از دو کلمه ده و لران تشکیل می‌گردد و به معنی مکانی است که لرها در آن اقامت کرده‌اند.
- ۲- قبل از ایجاد شهر این منطقه مرکز اقامت عشایر آبدانان بوده است و با توجه به اقامت طوایف و کوچندگان لر در این منطقه بمناسبت حاصلخیزی زمین به ده لران و سپس دهلران معروف گردیده است.

دیلمان

نام استان: گیلان
 وجه تسمیه:

- ۱- دیلمان منسوب به طوایف دیلم است که در این منطقه ساکن می‌باشند.

دهدشت

نام استان: کهگیلویه و بویراحمد
 نام قدیم: بلاد شاهپور
 وجه تسمیه:

- ۱- ده دشت به معنی ده بزرگ در میان دشت است و بخاطر مرکزیت این منطقه در میان دهات اطراف است.
- ۲- نام قدیم آن بلاد شاهپور است که به معنی شهر شاهپور و از بناهای شاهپور اول می‌باشد.

رامسر

نام استان: مازندران
 نام قدیم: سخت سر
 طول جغرافیائی: ۵۰ درجه و ۴۰ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۶ درجه و ۵۴ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۲۱ - متر
 وسعت: ۶۸۸ کیلومتر مربع
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: ساری ۲۵۰ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱ - بعلت وجود سنگ در منطقه و صخره‌های داخل آب به آن سخت سر می‌گفته‌اند.
- ۲ - در سال‌های ۱۳۱۴ الی ۱۳۱۶ نام این شهر از سخت سر به رامسر تغییر یافته است.

رامشیر

نام استان: خوزستان
 نام قدیم: خلف آباد
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: ماهشهر ۴۰ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱ - رامشیر مخفف کلمه رام اردشیر است که از دو بخش رام + اردشیر یعنی شهر اردشیر تشکیل می‌گردد.
- ۲ - رامشیر مخفف کلمه رام + اردشیر است که از دو بخش رام + اردشیر یعنی مکان خوب و خوش اردشیر تشکیل می‌گردد.
- ۳ - مولاخلف از بزرگان مشعشعیان هویزه بر اثر اختلاف با برادر خود با خانواده به این محل آمده و سکنی می‌گزیند لذا به خلف آباد معروف می‌گردد.

رامهرمز

نام استان: خوزستان
 وسعت: ۴۳۱۳ کیلومتر مربع
 طول جغرافیائی: ۴۹ درجه و ۳۷ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۱ درجه و ۱۶ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۶۰ متر
 فاصله تانزدیکترین نقطه: اهواز ۱۲۷ کیلومتر
 وجه تسمیه:

۱- بنای این شهر را به هرمز بن شاهپور بن اردشیر نسبت می‌دهند لذا به آن رام‌هرمز به معنی شهر هرمز لقب داده‌اند.

۲- از دو جزء رام و هرمز بمعنی رامش و نام هرمز مرکب است.

۳- رامهرمز از دو جزء رام و هرمز مشتق می‌گردد که جزء اول رام به معنی خوش، خدا، فرمانبردار، محل و منزل دانسته‌اند.

۴- از سه قسمت رام - اور مزدا تشکیل می‌گردد که به معنی شهر خدایان است زیرا پیوسته از دو شهر اور مزدا می‌باشد.

رباطات

نام استان: خراسان

وجه تسمیه:

۱- چون در این راه رباطهای زیادی برای اطراق و سکناى افراد کاروانها ساخته بوده‌اند به این ملاحظه مجموعه آبادیهای این منطقه را رباطات عنوان کرده‌اند.

رشت

نام استان: گیلان
 طول جغرافیائی: ۴۹ درجه و ۳۶ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۷ درجه و ۱۶ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۰ متر
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: تهران ۳۳۹ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱- رشت در لغت به معنی دانشمند و فرزانه است و بعلت وجود افراد دانشمند و فکور که از این منطقه برخاسته‌اند به آن لقب رشت داده‌اند.
- ۲- رشت به معنی خاک و گردوغبار ولجن است و علت نامگذاری را آن می‌دانند که در زمان طفیان مرداب انزلی لجن و خاکرودهٔ مرداب تا نزدیکی این شهر منتقل می‌شده است.
- ۳- کلمهٔ رشت در حروف ابجد مجموع ۹۰۰ خواهد داشت که می‌گویند بامرکزیت یافتن رشت در حکومت بیه پس گیلان است.
- ۴- در حروف ابجد کلمهٔ رشت برابر با ۹۰۰ می‌باشد که مربوط به قیام و مراجعهٔ شاه اسماعیل به شهر رشت و زندگی وی برای مدتی در شهر رشت می‌باشد.

رفسنجان

نام استان: کرمان
 طول جغرافیائی: ۵۶ درجه و ۱ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۰ درجه و ۲۵ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۵۱۰ متر
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: کرمان ۱۰۹ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱- اصل کلمهٔ رفسنجان، بصورت رفسنگان و یا رفسنگ ذکر شده که معنی لغوی آن مس است و سپس بصورت معرب رفسنجان آمده است. علت این نامگذاری را وجود معادن مس در منطقه ذکر کرده‌اند.

روته

نام استان: تهران
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: تهران ۲۰ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱- روته به معنی رود است و رود به زبان فارسی قدیم که زبان رایج روزگار هخامنشیان است روته گفته می‌شده است.

رودان

نام استان: هرمزگان
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۱۷۹ متر
 طول جغرافیائی: ۵۷ درجه و ۱۲ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۲۷ درجه و ۲۵ دقیقه
 فاصله تازدیکترین نقطه: بندرعباس ۱۱۰ کیلومتر
 وجه تسمیه:

۱- بعلت جاری بودن رودهای فراوان در منطقه و مشروب ساختن زمینهای آن بدین نام خوانده می شود.

رودبار

نام استان: گیلان
 وسعت: ۲۷۵۱ کیلومتر مربع
 طول جغرافیائی: ۴۹ درجه و ۲۵ دقیقه
 عرض جغرافیائی: ۳۶ درجه و ۵۱ دقیقه
 ارتفاع از سطح دریای آزاد: ۲۵۰ متر
 فاصله تازدیکترین نقطه: رشت ۶۶ کیلومتر
 وجه تسمیه:

۱- به سبب وجود رودهای فراوان در این پهنه از سرزمین ایران نام آنرا رودبار نهاده اند که به معنی سرزمین

رودها است.

۲- رود در اوستا به صورت اورود و پارسی باستان روته ذکر شده و بار نیز در زبان پهلوی به کنار رود و

ساحل رودبار می گفته اند لذا معنی لغوی آن به معنی کنار رود و یا ساحل رود است.

۳- در مناطق مختلف کشور شهر و دیه هایی به نام رودبار داریم.

۴- بعلت خرمی و سرسبزی و حیات منطقه که به رودخانه سفید رود وابسته است به رودبار معروف شده

است.

رودسر

نام استان:	گیلان	نام قدیم:	هوسم
طول جغرافیائی:	۵۰ درجه و ۱۸ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۷ درجه و ۸ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۹ - متر	وسعت:	۱۹۸۹ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	رشت ۷۲ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱ - بعلت اینکه این شهر در پائین رودخانه قرار دارد به آن رودسر یعنی بالا رود گفته‌اند.
- ۲ - گروهی اعتقاد دارند چون در کنار شمالی رودخانه‌ای واقع است به آن رودسر گفته‌اند.

رومشکان

نام استان: لرستان
 فاصله تا نزدیکترین نقطه: خرم‌آباد ۱۵ کیلومتر
 وجه تسمیه:

- ۱ - علت نامگذاری این منطقه به رومشکان است این است که در جنگی که بین قوم ایران و لشگریان روم اتفاق افتاده است جنگجویان ایرانی در این محل سربازان روم را شکست داده‌اند و از آن جهت به رومشکان یا روم شکنان مشهور شده است.

ری

نام استان:	تهران	نام قدیم:	رغه
طول جغرافیائی:	۵۱ درجه و ۲۶ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۵ درجه و ۳۶ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۰۶۰ متر	وسعت:	۲۶۹۶ کیلومتر مربع

وجه تسمیه:

- ۱ - بانی شهر را رازین فارسی بن لواسان می دانند.
- ۲ - ری را بنام روی که از فرزندان پیلان اصفهان بن فلوج بن سام بن نوح می باشد خوانده اند.
- ۳ - ری و راز دو برادر بودند که به موافقت یکدیگر اینجا را بنا نمودند شهر را بنام ری و اهالی را راز نام گذاشتند.
- ۴ - ری از ریوند به معنی دارنده، جلال و شکوه گرفته شده است.
- ۵ - ری تغییر یافته نام رگا می باشد و رگا به مناطق مهم در ارتباط با تعلیم و تربیت دینی اطلاق می شده است.
- ۶ - کلمه ری بصورت ری به معنی جلال و شکوه است و حکایت از اهمیت شهر دارد.
- ۷ - ری در لغت به معنی چشمه و آب است و به علت وجود چشمه آب به این نام خوانده شده است.

روانسر

نام استان:	کرمانشاه	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	کرمانشاه ۷۰ کیلومتر
------------	----------	--------------------------	---------------------

وجه تسمیه:

- ۱ - بعثت جاری بودن سرچشمه ای در بالای این بخش بدین نام معروف شده است.

زابل

نام استان:	سیستان و بلوچستان	نام قدیم:	نیمروز - نصرت آباد
طول جغرافیائی:	۶۱ درجه و ۲۹ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۱ درجه و ۱ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۴۸۷ متر	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	زاهدان ۲۶۵ کیلومتر
وسعت:	۸۱۱۷ کیلومتر مربع		
وجه تسمیه:			

۱- نیمروز به معنی سرزمین جنوبی است و چون این سرزمین در جنوب خراسان واقع است به این اسم نامیده شده است.

۲- زابل از دو قسمت زا + بل به معنی محل زایش بل می باشد بل یکی از خدایان محسوب می گردید.

۳- زابل نام قوم و طایفه ساکن منطقه است که به نام آنان این منطقه را ذکر کرده اند.

۴- نام قدیمی شهر نصرت آباد بوده است و با اتصال نصرت آباد به حسین آباد در سال ۱۳۱۴ نام منطقه به زابل تغییر داده شده است.

زاهدان

نام استان:	سیستان و بلوچستان	نام قدیم:	دزداب
طول جغرافیائی:	۶۰ درجه و ۵۱ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۲۹ درجه و ۳۰ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۳۷۳ متر	وسعت:	۳۸۹۷۵ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	تهران ۱۶۰۵ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

۱- بعلت وجود اقوام سبک در منطقه و بعلت اینکه آنها بر سر خود دستار می بندند به آن محل زاهدان گفته اند.

۲- در زمان فتحعلی شاه قاجار در منطقه فعلی چاه آبی بوده است که راهزنان در اطراف آن به کاروانها حمله می کردند و چپاول می کردند لذا به آن دزداب می گفتند.

۳- بنا به درخواست تیمسار امان الله جهانبانی در زمان رضاخان بعلت اینکه دزداب نام مطلوبی جهت یک شهر نبوده است دزداب به زاهدان تغییر نام داده شده است.

۴- در سال ۱۲۷۷ هجری شمسی مردی به نام مراد قناتی احداث کرده و در اطراف این قنات و چاه روستایی پدید آمد که دزدان در اطراف آن فعالیت می کردند لذا به آن دزداب می گویند.

زنجان

نام استان:	زنجان	نام قدیم:	شهین
طول جغرافیائی:	۴۸ درجه و ۲۹ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۶ درجه و ۴۰ دقیقه
ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۶۶۳ متر	وسعت:	۱۳۸۴۸ کیلومتر مربع
فاصله تا نزدیکترین نقطه:	تهران ۳۳۰ کیلومتر		
وجه تسمیه:			

- ۱- نام شهر را از رودخانه زنجان چای گرفته و زنجان نام داده‌اند.
- ۲- زنجان معرب زنگان است.
- ۳- بنای شهر را به اردشیر بابکان داده‌اند و وی این شهر را شهین یعنی شهر شاه نامیده‌اند.
- ۴- زنگ مخفف زرننگ است که به معنی کوهی که بسیار محکم و سخت است که از آن تیر و نیزه می‌سازند.
- ۵- زنگ را سرکوه و قله هم می‌گویند.
- ۶- زنگان محل اسکان بردگان و زنگیان و آنگاه با ورود اعراب معرب شده و به زنجان تغییر شکل داده است.

زواره

نام استان:	اصفهان	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	اردستان ۱۵ کیلومتر
ارتفاع از سطح دریا:	۹۷۸ متر		
وجه تسمیه:			

- ۱- زواره معرب اسواره و سواره می‌باشد که به معنی سوار و یا محل سواره نظام است.
- ۲- زواره نام برادر رستم است و چون وی بانی این منطقه بوده است به نام وی نامیده شده است.
- ۳- از دو کلمه زو به معنی دریا و ره به معنی راه که در مجموع راه دریایی است و می‌گویند زواره در کنار دریای ساوه بوده است امروزه بن‌گیره را بندر زواره دانسته‌اند.
- ۴- زواره به معنی آتشکده است و بعلت وجود بقایای آتشکده در مسجد پامنار نامگذاری شده است.
- ۵- بعلت حرکت زوار مشهد از طریق این شهر و جاده آن به زواره یا مکان زوار معروف شده است.

زیدان

نام استان: بوشهر

وجه تسمیه:

۱ - بعلت مدفن زیدین ثابت و زیدین ارقم انصاری از صحابه رسول خدا در این منطقه به این نام خوانده

شده است.

۲ - تغییر یافته زیتان است و به معنی روغن است و بعلت اینکه در گذشته یکی از مراکز تولید روغن مرغوبی

بوده است به این نام خوانده شده است.

زوزن

نام استان: خراسان

وجه تسمیه:

۱ - ترکیبی است از دو کلمه زو + زن که به معنی جایگاه خدای طوفان است این شهر از مراکز کهن و

قدیمی شرق ایران محسوب می گردد، علت این نامگذاری را وجود بادهای سهمگین در منطقه ذکر کرده اند.

ساری

نام استان:	مازندران	نام قدیم:	طوسان
طول جغرافیائی:	۵۳ درجه و ۵ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۶ درجه و ۳۴ دقیقه
ارتفاع از سطح دریا:	۴۰ متر	وسعت:	۳۹۲۳ کیلومتر مربع
فاصله تازدیگترین نقطه: تهران ۲۷۷ کیلومتر			
وجه تسمیه:			

۱- علت نامگذاری به طوسان را بانی آن یعنی طوس بن نوذر می دانند.

۲- بنای این شهر را به سارویه پسر فرخان بزرگ از اسپهبدان گاوپاره نسبت می دهند لذا به نام وی ساری نامیدند. سارویه پدر اسپهبد خورشید آخرین فرد خانواده گاوپاره بوده که در جنگ با اعراب شکست خورده و خودکشی کرد.

۳- این محل سارو نام داشته که بمعنی زرده است و علت را وجود درختان پرتغال و انواع میوه ها می دانند. در لهجه ترکی نیز ساری بمعنی زرد می دهد.

ساشند

نام استان: یزد	فاصله تازدیگترین نقطه: یزد ۱۴۴ کیلومتر
وجه تسمیه:	

۱- هنگامی که شاه عباس از این راه به مشهد مشرف میشد در هر منطقه قنات هایی احداث نموده و چون غالباً آب قنات این صفحات شور بود ولی آب این قنات شیرین برآمد آنرا به ترکی سوغنه نامیدند رفته رفته این کلمه تبدیل به ساغند گردید.

ساوه

نام استان:	مرکزی	وسعت:	۱۰۲۷۹ کیلومتر مربع
طول جغرافیائی:	۵۰ درجه و ۲۰ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۷ درجه و یک دقیقه
ارتفاع از سطح دریا:	۹۹۵ متر	فاصله تا نزدیکترین نقطه:	اراک ۱۵۳ کیلومتر
وجه تسمیه:			

۱ - ساوه بر وزن کاوه نام پهلوانی تورانی است که کاموس کشانی نام داشته و او را ساوه شاه گفته تاند و این شهر را از اردوگاه وی دانسته اند.

۲ - نام دریاچه‌ئی بوده که بعلت قرب منطقه به آن به این نام گذاشته اند.

۳ - بعلت وجود معادن طلا و چون به طلای که شکسته و ریزه ریزه ساوه می‌گویند به این منطقه ساوه گفته اند.

۴ - در زمان ساسانیان ایران را به هفت کشور تقسیم کرده بودند و ساوه یکی از این کشورها بود و چون ساوه در مرکز ایران بوده است به نام آن کشور این منطقه را ساوه گفتند.

۵ - ساوه در اصل سد آوه بوده است به معنی سه‌رستاق یا روستای کنار آوه یا آبه بوده است که به‌طور مخفف به مجموع آن ساوه گفته اند.

ساوجبلاغ

نام استان:	تهران	ارتفاع از سطح دریای آزاد:	۱۲۵۰ متر
طول جغرافیائی:	۵۰ درجه و ۴۰ دقیقه	عرض جغرافیائی:	۳۵ درجه و ۵۷ دقیقه
وجه تسمیه:			

۱ - کلمه هشتگرد از دو جزء هشت و گرد به معنی شهر تشکیل می‌گردد اعتقاد بر این است که در گذشته هشت شهر در کنار یکدیگر وجود داشته که از بهم پیوستن آن شهرها هشتگرد تأسیس یافته است.

۲ - ساوجبلاغ در زبان ترکی به معنی چشمه‌های سرد است و علت وجود قناتهای دارای آب سرد فراوان

می‌باشد.